

foto's Janus Verkerk

Uitvoerders en subsidie

De Oeverlanden Hollandsch Diep zijn aangelegd door Deltanatuur, een overkoepelend project waarin overheden en maatschappelijke organisaties samenwerken aan de ontwikkeling van robuuste, natte natuurgebieden in de Zuid-Hollandse Delta. De Dienst Landelijk Gebied (DLG) voerde dit deelproject voor Deltanatuur uit. Staatsbosbeheer is inmiddels de beheerder van het gebied. Begin september 2006 verrichtte de toenmalig minister van LNV en Hoekschevaarder Cees Veerman de openingshandeling. Van oeverzwaluwen was toen nog geen sprake!

Oeverzwaluw goed beschermd

Eenvoudig concept voor de inrichting van een succesvolle broedwand

Doelgericht scheert begin april 2008 een smelleken langs de excursiegangers. Over de bestemming bestaat geen twijfel. Tweehonderd meter van ons verwijderd ligt de oeverzwaluwwand waar vanaf eind maart de eerste zwaluwen zijn begonnen met het maken van nestgangen. Wanneer ze het smelleken opmerken, formeren ze een enorme bal om zo de sierlijke roofvogel in verwarring te brengen. Toch slaagt het valkje erin een exemplaar af te zonderen. Het gaat allemaal zo snel dat we de afloop van deze spectaculaire jachtpartij niet eens te zien krijgen. Enige minuten later is de rust weergekeerd en hervatten de oeverzwaluwen hun graafwerk.

Even daarvoor hebben de deelnemers uitleg gehad over een zeer succesvol samenwerkingproject tussen vrijwilligers van de particuliere natuurbescherming, terreininrichters en terreinbeheerders. Plaats van handelen is de voormalige Albert-, Pieters- en Leendertspolder (APL) die medio 2006 in het kader van het Deltanatuurproject is omgevormd van vruchtbare land-

bouwgrond naar natuurgebied. Samen met de al bestaande natuurgebieden van de Sasseplaat, Zeehondenplaat en Esscheplaat werd de Hoeksche Waard een omvangrijk natuurgebied rijker, namelijk de Oeverlanden Hollandsch Diep. Deze natuurgebieden vormen nu een onderdeel van het Natura 2000-gebied Hollands Diep.

Rupskraan

Reeds in de aanlegfase van de Oeverlanden Hollandsch Diep door DLG stelden vrijwilligers van de vogelwerkgroep van Hoekschevaards Landschap voor om broedgelegenheid voor oeverzwaluwen te maken. Dit onder andere ter compensatie van het verlies aan broedbiotoop van vogels tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Bij het overleg met Hoekschevaards Landschap en DLG was Staatsbosbeheer als toekomstig beheerder ook van de partij. In een zeer constructief gesprek werden voorstellen gedaan over het concept en werd gezocht naar een rustige locatie in het gebied. Daar deponeerde de aannemer een hoop zand van 30 meter lang en 3 meter hoog met aan de achterzijde een talud van 1:1 om de toegang voor een rupskraan mogelijk te maken. Om enige stabiliteit te krijgen werd besloten deze enorme hoop zand een jaar te laten liggen en in het vroege voorjaar van 2007 pas recht af te steken. Inmiddels werden bestaande oeverzwaluwkolonies langs het in de buurt gelegen HSL tracé voorgoed vergraven omdat dit project in de afronding verkeerde. Alle hoop voor de komst van de vogels was gevestigd op de nieuwe locatie. Half maart 2007 werd, zoals gepland, met de rupskraan de wand recht afgestoken.

Aanleg, onderhoud en kosten

Wat is er voor zo'n wand nodig? Om te beginnen een hoop zand van minimaal 20 meter lang (groter mag natuurlijk) en minimaal 3 meter hoog, zo dicht mogelijk in de buurt van open water. De eenmalige aanlegkosten hiervoor bedragen ongeveer € 8000. Klei heeft als nadeel dat het na enkele jaren vaak te hard wordt door uitdroging en inklinking waardoor de zwaluwen hun belangstelling verliezen. Na ongeveer één tot twee jaar is het inklinken van het zand een feit en kan de wand met een minikraan recht afgestoken worden. Het materiaal dat aan de voorkant wordt weggescheept kan aan de achterzijde worden gedeponeerd waardoor de wand per jaar ongeveer een meter naar achteren opschuift. Hiermee dient al bij de aanleg rekening te worden gehouden. Dit jaarlijks afsteken kost ongeveer twee uur kraanwerk per keer, wat neerkomt op circa € 100 per jaar.

Met de spade werd de laatste hand gelegd. En toen maar afwachten.

Door de gunstige ligging aan de rand van open water was niet de vraag óf de oeverwaluw zich zou vestigen, maar met hoeveel. Na een zorgvuldige telling, uitgevoerd aan het einde van het broedseizoen, kon worden vastgesteld dat maar liefst 378 paartjes tot broeden waren gekomen. Wetende dat het zand na twee jaar nog meer zetting zou hebben en dus nog stabielier zou zijn werd de wand eind februari 2008 opnieuw rechtgemaakt. En wederom stelden de zwaluwen deze actie zeer op prijs. Nu stopte de teller aan het einde van het broedseizoen op 628 broedparen en leverde deze 30 meter zand meer territoria aan broedende oeverwaluwen op dan de hele rest van het APL-complex. De wand bleek een megasucces!♦

Janus Verkerk
Hoekschevaards Landschap
janusverkerk@hetnet.nl

Evert Dolman
Staatsbosbeheer
e.dolman@staatsbosbeheer.nl